ԳԱՂԱՓԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Ա. ԹԱՂԹԱՏԵԱՆՑ
ՓԱՐԻԶ, 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Հայրենիք

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍ
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
PUZANT KÉTCHIAN
Directeur - Propriétaire
Bab-Ali Djaddessi, No. 23 – 25,
CONSTANTINOPLE
ՏԱՐԻ ԱՐՁԱԿ ՕՐԱԹԵՐԹ
ՊՈՒԶԱՆԴ ՔԵՉԵԱՆ
ԳԱՂԱՓԱՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Ա. ԹԱՂԹԱՏԵԱՆՑ
ՓԱՐԻԶ, 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Ա. ԹԱՂԹԱՏԵԱՆՑ

ՓԱՐԻԶ, 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ, ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

ներդաշնակ, քաղցր, կրակոտ ու միաչնգամայն սրտագին, երբեմն տխուր. ահա Վիեննացին, և ահա վիեննական երաժշտութիւնը. ահա Միլլեօքէր։ Ինչ որ մասնաւոր հրապոյրն է երկուքին ալ, տխրութիւն ու զուարթութիւն միշտ անկեղծ են ու սրտաբուխ. Վիեննա այն ոստանն է՝ ուր սիրտ կայ դեռ և այս է իր հրապոյրը։

*** Վերջացնեմ Տրէյֆիւսեան անեգդոտով մը զոր ծանօթ մը ինծ կ'պատմէ։ Հրէայի մէկն ամուսնութեան միջնորդ պիւռօ մը կերթայ, որու տէրը դարձեալ Հրէայ մ'է «կը փնտռէ հարուստ, գեղեցիկ ու անմեղ աղջիկ մը։

—«Միշտ ուզածնիդ ունիմ,» կ'ըսէ միջնորդ Հրեան։
—Հարո՞ւստ է։
—50 հազար ֆիօրին ունի։
—Գեղեցի՞կ։
—Տեսէք պատկերը։
—Շատ լաւ... և անմե՞ղ։
—Անմեղ... անմեղ է որպէս Տրէյֆիւս։
—«Ահ, այդպէ՞ս է—եթէ այդպէս է, չեմ ուզեր։»

Ճ. Ա. ՎՌԱՄ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՄՈՐՆԻՆԿ ՓՈՍԹԻ Մօնրէալի թղթակիցը կ'հաղորդէ թէ Վանքովէրի հարուստ քաղաքացիներէ ոմանք, Հարաւ—Ափրիկէի համար, 2000 ձիաւորներէ բաղկացեալ գունդ մը պիտի կազմեն եղեր իրենց ծախքով։

—Վիքդորիայէ կ'հեռագրեն թէ Աւստրալիոյ պատերազմական նախարարն առաջարկեր է որ գաղթականութեանց պաշտպանութեան համար պահեստի բանակ մը կազմուի։

—Թրանսվալի պատերազմին համար մթերատայլեր կ'պատրաստուին։ Վիքդորիայի գործարանը վեց շաբթուան մէջ կրնայ 200 հատ պատրաստել։ Սիտնէյի մէջ կառապանները կ'յայտարարեն թէ շաբաթը վեց հատ շինելու պատրաստ են։

—Տէյլի Թելեկրաֆ ցաւ յայտնելով կը գանգատի թէ մատնութեան յանձնախմբի դէպքեր կ'պատահին Բարկլեյսայ երկաթուղիոյ պաշտօնեաներու մէջ, որոց մեծ մասը Աֆրիքանտէրներու ժամանակէն մնացած են։ Օրանժ—Րիվըրի կայարանին պետը, Պօէրներուն հեռագրեր է անգլիացի զօրքերուն գալուստը։ Տէյլի Թելեկրաֆ կ'յուսայ թէ խստիւ պիտի պատժուի այն պաշտօնեան որ Բէնսպուրկ երթալիք կառախումբին ճամբան դարձնելով, Անգլիացւոց յանկարծական ուտեստի պաշարը թշնամիներուն ղրկած էր։ Այս մատնութեան ուղղակի ապացոյց մը չկայ թէև, բայց ամէն պարագայի մէջ հաւանական կ'թուի թէ այս հանճարեղ պաշտօնեան պէտք եղած նախազգուշական միջոցները ձեռք առած է ու Զօր. Ֆրէնչի ձեռքը չիյնելու համար, արդէն սահմանագլուխն անցած է։ Զուիցերիացիք կը պնդեն թէ Օրանժի զօրաց հրամանատար Զօր. Շալք Պիւրկըր իրենց հայրենակիցներէն մին է։ Կ'ըսեն թէ Զօր. Շալք ծնած է Զուիցերիոյ Պէրն գաւառին Լօֆէն քաղաքին մէջ, ուրկէ քսան տարի առաջ մեկնած է Թրանսվալ երթալու համար։ Անոր եղբայրներէն երկուքը իբր քարակոփ Լօֆէնի մէջ հաստատուած են։ (Զօր. Շալք Պիւրկըր, Դուկէլայի յաղթականն է Ծ. Խ.)։

—Բարկլեյսի մէջ հետեւակ ձիաւորներու հիւանդանոց մը հաստատելու համար կազմուած յանձնաժողովին նախագահութիւնը ընդունեց կայլէսի իշխանուհին։

—Լոնտոնէ կազէթ մը Ֆրանքֆօրդի քաշուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Լորտ Չէչհէմ և իր պաշտօնակիցք զինուած են ի՛է հեծեալ հետեւակ գունդին զինուորագրուելու համար Ներկայացուցիչներու մեծ մասը Մ. Լէյտսի կողմէ ղրկուած են։ Ասոնց նպատակն է Հարաւային Ափրիկէ ժամանելնուն պէս Պօէրներու կողմն անցնիլ։

—Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովոյ անդամ գնդապետ Հօուարդ Վինսընթ, որ Լոնտոնի կամաւորաց գունդին վերին հրամանատար ընտրուած էր, բժշկական քննութենէ մերժուեր է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՊԻԵԹԱՌՈՒՆ, 10 Յունվ.—Հարաւ—Ափրիկէի անգլիական զօրաց ընդհ. հրամանատար Մարէշալ Լորտ Ռոպէրդս եւ սպայակոյտի նախագահ Զօր. Լորտ Քիչնէր երէկ հոս հասան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ամսոյս 8 թուով Մօլ դէնօէն կ'հաղորդեն թէ Սդէրքսդրումէ ղրկուած գումարտակ մը երէկ գիշեր խուզարկութիւն մը կատարելով հաստատեց թէ մեծ թուով Պօէրներ Սդրօմպէրկը գրաւած են։

ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ.—Մ. Պոֆէսըր ճառ մը արտասանեց եւ ըսաւ որ չուզեր պնդել թէ Անգլ. բանակը կատարեալ է։ Բայց պատերազմական նախարարը բաղդատել գործ մը վրան առաւ։

Անգլիան, այս պատերազմին մէջ, առաջին անգամ ըլլալով կ'կռուի այնպիսի թշնամիի մը հետ, որոյ զօրքերն առանց բացառութեան ամենքն ալ հեծեալ են։ Հարաւային—Ափրիկէ ղրկուած հեծեալ զօրքերը թէեւ քիչուոր, սակայն կատարեալ էին։ Ուրեմն այս մասին չեն կրնար մեղադրել պատերազմական նախարարութիւնը։ (Պարծակալութիւնը թէեւ կ'ըսէ թէ այս հեռագիր կրճատուած և սխալ հաղորդուած է, բայց մեզ աւելի ճշմարտանման կ'երեւի որ իր երէկի տուած հեռագիրն էր որ սխալ էր։ Ծ. ԽՄԲ.)

ԼՈՐԷՆՑՕ — ՄԱՐՔՈՒԷՍ, որ Թրանսվալի պատերազմին սկզբնաւորութենէն ի վեր այժմէութեան կարգն անցած է, իրաւամբ նկատուած է Թրանսվալի բանալին։ Լորէնցօ—Մարքուէս քաղաքը, շինուած է այն ընդարձակ ծոցին խորը որ կ'կոչուի Տէլակօա ծոց։ 1544ին Լորէնցօ—Մարքուէս անուն բորթուկէզ ճամբորդ մը յանուն Բորդուկալի թագաւորին այդ հողը գրաւելով հոն գործակալական տուն մը հաստատեց։ Լորէնցօ—Մարքուէս երկար ժամանակ աննշան վայր մ'էր։ Ծովեզրը վատառողջ էր, իսկ հողն անբարեբեր։ Երկրին հեռաւոր մասանց հետ հաղորդակցութիւն կատարելն անկարելի էր, որովհետեւ քաղաքին շրջակայից քաֆր ցեղերը խիստ վայրենի և պատերազմասէր էին։ Իսկ Լիմփոփօ, այդ գաւառին միակ կարեւոր գետը, իր ընթացքին մէջ շատ փոքր մաս մը ունէր նաւարկելի։ Բոլոր այս պատճառներ երկար ատեն կասեցուցին Լորէնցօ-Մարքուէս ճամբորդին գտած երկրին զարգացումը։ Բայց երբ Բարկլեյսէ մեկնող Եւրոպացի գաղթականք երկրին ներսերն հաստատուեցան, ու Օրանժի Պետութիւնն և Թրանսվալ իրենց կազմութիւնն ստացան, Լորէնցօ—Մարքուէս նկատուեցաւ իբրեւ միակ շահաստանը՝ քաղաքակրթութեան առջև բացուած այս նոր երկիրներու։ Տակաւ առ տակաւ Լորէնցօ—Մարքուէսի մէջ յառաջ եկաւ փոխանակութեանց հոսանք մը, որուն աւելի մեծ զարկ տուին Թրանսվալի յարաճուն տնտեսական զարգացումն և անոր ոսկեհանքերը։ 1880ին, նախկին աննշան քաղաքն 3000 բնակչով վաճառաշահ կեդրոն մը եղած էր, և անկեց ի վեր, այսինքն քսան տարուան միջոցի մը մէջ, իր վաճառականութիւնը տասնապատկուած է, ինչ որ վճռաբար կ'ապացուցանէ թէ Տէլակօա ծոցի դիրքն անգուգական է և թէ այս նաւահանգիստ փայլուն ապագայ մը պիտի ունենայ, երբ քանի մը անհրաժեշտ աշխատութիւններ կատարուին նաւահանգստին մէջ։ Տէլակօա ծոցին շուրջն հանքածուխ գտնուեցաւ, և քաղաքն արդէն մեծ լաւամբ տեղական վառելանիւթ կ'գործածէ։ 1823ին անգլ. կառավարութիւնը Տէլակօաի նաւահանգստին վրայ իրաւունքներ ունենալ պնդեց, ըստ այն պայմանագրին, զոր կնքած էր գաւառին Զուլու ցեղապետներէն միոյն հետ։ Անգլիացի ծովային սպայ մը, հարիւրապետ, Օվէն, Դէմպէի, Մաբուդաի գաւառներն և Ինեաք կղզին գրաւեց։ Անգլիացիք նոյն իսկ ծոցին հարաւային եզերքին վրայ առեւտրական տուն մ'ալ հիմնեցին։ Կէս դար շարունակ, Տէլակօաի խնդիրն Բորդուկալի և Անգլիոյ մէջ դիւանագիտական ծանուցագրեր փոխանակելու պատճառ եղաւ։ 1875ին երկու կառավարութիւնք որոշեցին իրաւարարութեամբ կարգադրել իրենց վէճը։ Ֆրանսական Հանրապետութեան նոյն ժամանակի նախագահին, Մարէշալ Մաք-Մահոնի դիմեցին, որ իրաւունքը Բորդուկալի տուաւ։ Բորդուկալ այդ թուականէն ի վեր Տէլակօա-Ծոցի եւ շրջակայ երկիրներուն տէրն եղաւ։

Արեւելեան Ափրիկէի Բորդուկէզ ստացուածոց կարեւոր մեծ նաւահանգիստներէն մին է նաև Պէյրա, որ Լորէնցօ—Մարքուէսէ 600 քիլոմեդր դէպ ի հիւսիս, Բանկվէի գետաբերնին վրայ շինուած է։ Պէյրա քաղաքն հաստատուեցաւ 1891ին։ Այս թուականին էր որ անգլ. կառավարութիւնը ստիպեց Բորդուկալն որ կարճ միջոցի մէջ երկաթուղիի գիծ մը շինէ, որպէս զի Բանկվէ գետին հովտին ճամբով Մաշօնա և Մանիքա գաւառները ծովուն հետ հաղորդակցութեան մտնեն։ Բորդուկալ, այս ձեռնարկն ի գլուխ հանել կարենալու համար, դիմեց Մոզամպիքի ընկերութեան, որ Բորդուկալի մէջ 1888ին կազմուած էր Ափրիկէի մէջ Բորդուկէզ գաղթավայրեր հաստատելու համար։ Զամպէզի անգլ. գաղութի սահմանագլխին և ծովուն միջեւ գտնուած 150,000 քիլոմեդր տարածութեամբ երկիրն վրայ բացարձակ իրաւունք տրուեցաւ Ընկերութեան, 50 տարի պայմանաժամաւ։ Ընկերութեան յանձնառութեանց տնտրին գլխաւոր կէտը կ'կազմէր Անգլիոյ պահանջած երկաթուղիի շինութիւնը։

Մոզամպիքի ընկերութիւնն անմիջապէս գործի սկսաւ, բայց իր հողերուն արժէքը բարձրացնելու եղանակաւ իր դրամագլուխը գործածելը նախապատիւ համարեց, և երկաթուղեաց մենաշնորհը յանձնեց Անգլիական ընկերութեան, որ 1892ին անգլիական դրամագլուխներու օգնութեամբ կազմուեցաւ։ 1898ին երկաթեայ գիծը Մասիքէսի կ'հասնէր որ կ'գտնուի Պէյրաէն 325 քիլոմէթր հեռու, Բորթուկէզ սահմանագլխին վրայ։ Պէյրաի 0.60 մէդր լայնութիւն ունեցող, նեղ գիծին իւրաքանչիւր քիլոմէդրը 70—80.000 ֆրանք արժած էր։ Երկաթուղւոյ թրանզիթը 1898ին 6.500.000 ֆրանքի ելած է։ Մինչդեռ նոյն տարւոյ առեւտրական փոխադրութիւնը 30.200.000 ֆրանք եղած է։

Այս գումարը հետեւեալ կերպիւ կազմուած է. ներածութիւնն 22½ միլիոն, արտածութիւնն 777.000 ֆրանք. թրանզիթ՝ 7 միլիոն։

Նաւագնացութեան շարժումն ևս նմանապէս յաւելում մը ունեցած է։ 1898ին ի Պէյրա մտած են 42?.000 թօնօ տարողութեամբ 270 նաւ, մինչդեռ 1896ին մտնող նաւերու տարողութիւնը միայն 228.000 թօնոյի կ'հասնէր։ Ուրեմն երկու տարուան մէջ կրկնապատկուած է։ Տէլակօաի և Պէյրաի ծոցերն երկու բանալիներ են որք Հարաւ-Ափրիկէի դուռները կ'բանան։

ՍԷՆ ՏՕՄԻՆԿԻ ՄԻՋԱԴԷՊՆ ԵՒ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Ուաշինկդընէ կ'իմացնեն.— «Ամերիկեան կառավարութիւնն այս պահուս ո՛չ թէ կ'զբաղի Ֆրանսայի այն նաւային ցոյցով, զոր այս վերջինը մտադիր է ընել Սէն—Տօմինկի հանրապետութեան դէմ, իրենց միջեւ երկար ատենէ ի վեր առկախ մնացած վէճերը կարգադրելու համար, այլ հոս ի Ուաշինկդըն, Ֆրանսայի այս ընթացք պատեհ առիթ համարելով, ամերիկեան կառավարութիւնը կ'ջանայ այդ տեղերու պզտիկ տէրութեանց վճարել տալ այն փոխերը, որք յառաջ եկած են միջազգային յանձնառութեանց նկատմամբ այդ կառավարութեանց ցոյց տուած արհամարհանքէն։

Ամերիկեան լրագիրք կ'ջանան հաստատել թէ Ֆրանսայի հետ Սէն-Տօմինկի ունեցած խնդիրը ճիշտ կը նմանի այն հին խնդիրներուն, որք օտար կառավարութիւնները ստիպեցին միջոցներ ձեռք առնել, իրենց պահանջումները գոհացնելու համար։ Զօր. Վօս Իկլի, որ Սէն Տօմինկի Հէօրեօ նախագահին օրով Նիւ Եօրքի հիւպատոս էր, և որ դեռ հոն կ'բնակի, յայտարարեր է թէ բնաւ տարակոյս չունի որ Ֆրանսա չուտափոյթ և լիակատար գոհացում պիտի ստանայ։ Սէն-Տօմինկի մէջ մենաշնորհներ ունեցող ամերիկեան Սէնտիքայի ներկայացուցիչը Սէն-Տօմինք մեկնեցաւ, մօտէն հսկելու համար Սէնտիքայի շահուց վրայ։ Հերալտ կ'ըսէ թէ ծովակալ Ֆարքուհար հրաման ստացեր է Տօմինկի ջուրերը մեկնիլ, ամերիկեան շահերը պաշտպանելու համար։ Հրահանգ տրուած է Հայիթիի ամերիկեան ներկայացուցչին որ նախագահ Նէժնէգի մօտ կորովի կերպով գործէ, ստանալու համար հինէն մնացած տուգանքին վճարումը։ Ամերիկեան կառավարութիւնն ուրեմն Ֆրանսայի նման ինքն ալ կ'ուզէ իր գործերը կարգադրել սեւամորթ հանրապետականներուն հետ։

ԻՆՍԱԼԱՅԻ մասին, զոր Ֆրանսական կառավարութիւնը գրաւեց, հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'հաղորդեն լրագիրք։ Ինսալա կ'գտնուի 380 քիլոմէդր անդին էլ Կոլէայէ որ Ալժէրիոյ Ծայրագոյն Հարաւի մէջ ֆրանսական զինուորական կայաններէն մին է։ Ինսալա կ'բաղկանայ 12 գիւղերէ ուր կ'բնակին Արաբներ, Հարադէններ, խափշիկներ և Դուարէկներ որոց թիւն այսպէս կ'դասակարգէ հրամանատար Տէքօրդէր։ Արաբ 1912. Հարադէն՝ 630. Դուարէկ՝ 220. ազատ և գերի խափշիկներ՝ 674. համագումար 3436 հոգի։ Ինսալա նահանգն ունի 20 հեծեալ, 800 հետեւակ և 200 փոխադրող զինուորներ [մէքեարէ։] 230.000 արմաւենիներ կան։ Ամենէն կարեւոր քաղաքը (գիւղ) կ'կոչուի Քսար էլ Արապ, որ 2000 բնակիչ և 110.000 արմաւենի ունի։ Գիւղին կառավարիչն էր Ուլտ Ապտէլքատէր Պանոստա որ ծանրապէս վիրաւորուելով գերի բռնուեցաւ Ֆլամանի ֆրանսական արշաւախմբի հետ իր կռուին ատեն։ Նահանգին մէջ արտադրուած արմաւները շատ կ'փնտռուին վաչկատուն արաբներու և Դուարէկներու կողմէ։ Ինսալա առեւտրական կարեւոր կեդրոն մ'է։ Իր աշխարհագրական դիրքով հիւսիսէն, հարաւ արեւելքէն և հարաւէն եկած ապրանքներուն մթերանոցն է։ Կատամէգներու և կաղկոլներ կարաւաններ հոն կ'բերեն բամբակեղէն ապրանքներ զորս կ'ղրկեն Դօմպուքդու և Սուտան։ Քսար էլ Արապի մէջ կան Դուարէկ վաճառականներ, որք բաւական կարեւոր գործ կը տեսնեն։ Տեղական ճարտարարուեստը կ'արտադրէ հիւսուածոյ ապրանքներ։ Գիւղացիները բազմաթիւ ուղտեր և էշեր կ'արածեն շրջակայ ընդարձակ մարգերուն մէջ ուր շատ մը հորեր կան։ Ինսալայի բնակիչք անուանի են իրենց քաջութեամբ և մոլեռանդութեամբ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ մէջ 1896ին ընկղմած նաւուց թիւն է 558, որուն 531ը ֆրանսական, և 27 օտար։ Այս ընկղմած շոգենաւերուն մէջ է նաև անգլ. վիթխարի 3.665 թօնօ տարողութեամբ Տրըմմընտ Քեսըլ շոգենաւը։ Այս շոգենաւերէն 63ն ամբողջապէս կորսուած են, առանց մէջէն բեռը իսկ ազատելու։ Մնացեալք ծանր կամ թեթեւ վնասով մը ազատուած են։ Շոգենաւերու ընկղմելուն հետեւանօք խեղդուած անձանց գումարն է 774 հոգի, որոց 512ը Ֆրանսացի։ Ցուցակը կ'աւարտի ծովային ազատարարներու բազմաթիւ օրինակներով, որոնցմէ մին ամենէն շահեկանն է։ 1896ի Մարտ 6ին գիշերը Պէհա կղզւոյն ծովեզրեայ հեռագիրը կ'իմացնէր թէ ձկնորսի մեծ նաւակ մը ժայռերու մօտ խիստ վտանգաւոր կացութեան մը մէջ կ'գտնուէր։ Հակառակ հարաւային սաստիկ հովին և թանձր մթութեան, անմիջապէս ազատարար նաւակ մը ծով իջուցուեցաւ և ուղղուեցաւ դէպի ցոյց տրուած տեղն։ Ժայռերուն ամէն կողմերը խուզարկեցին առանց նաւակը գտնելու։ Ազատարարները վերջապէս կ'որոշէին մօտակայ կղզի մը քաշուիլ, ուր ժայռերու և խութերու մէջ խարսխած կը գտնեն իրենց փնտռած ձկնորսի նաւակը։ Անմիջապէս կ'մօտենան արկածեալ նաւուն, ուր ցաւագին տեսարան մը պարզուած էր։ Նաւակին տէրը յուսահատութենէն խելակորոյս, և յոգնութենէն պարտասած ու ընկճած, նաւակին խորը տարածուած պառկած էր, սպասելով մահուան։ Իր շուրջը նոյնպէս ցուրտէն գրեթէ կիսամեռ ինկած էին իր երեք զաւակները, 16, 14 և 6 տարեկան։ Ազատարարք իսկոյն փութացին իրենց հագուստներն հանել, տաքցնելու համար այս խեղճերը։ Բաւ չհամարելով անոնց կեանքն ազատել, ուզեցին նաև ազատել անոնց նաւակն, որ իրենց ապրուստի միակ միջոցն էր, և յաջողեցան ալ մեծ դժուարութեամբ եզերք բերել զայն։

ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ վերջերս մեռեր է իտալացի նշանաւոր հայրենասէր Մանֆրէտօ Գամբէրիօ, որ իր կենաց առաջին մասն անցուց Լոմպարտիան աւստրեան տիրապետութենէն ազատելու համար կռուելով, որու միջոցին աւստրիացի սպայից հետ ունեցած իր մենամարտներ հռչակաւոր եղած են։ Իտալական միութենէն ետք, աշխատեցաւ իր երկրին վաճառականութիւնը զարգացնել, և մեծապէս հետաքրքրուեցաւ գաղթային խնդիրներու։ Երկար ատեն վարեց «Ափրիկէի մէջ վաճառականական խուզարկութիւններ կատարող Ընկերութեան» նախագահութիւնը։

ՖԻՆԼԱՆՏԱԿԱՆ սահմանադրութիւնն իրաւունք կուտայ ֆինլանտական ծերակոյտին, որ երկրին երկաթուղւոյ վարչութեանց վրայ վերին հսկողութիւնն ինք կատարէ։ Բայց ռուս կառավարութիւնը, Ֆինլանտայի զինուորական կառավարչին առաջարկութեան վրայ, ֆինլանտական ծերակոյտին այդ իրաւունքը ձեռքէն առնելով, ռուսական վարչութեան պիտի յանձնէ, թէ՝ զօրքերը շարժման մէջ դրուած ժամանակ դժուարութիւնք չպատահելու և թէ Ֆինլանտայի ռուսացումը դիւրացնելու համար։

ՎԻԼՀԷԼՄ կայսրը բեկանեց երեք տարուան բանտարկութեան այն վճիռը, զոր Ուիտպօքի (գերմ. արեւմտեան Ափրիկէ) դատարանը արձակած էր, ինչպէս կ'յիշուի, Արէնպէրկի իշխանին դէմ, բնիկներուն վրայ գործուած անգթութեանց համար։ Վիլհէլմ Բ. անբաւական համարեց այս դատապարտութիւն, եւ հրամայեց որ մանրակրկիտ նոր քննութիւն մը բացուի։

ԶՕՐ. ՋԵՐՄԱՅՏԻ ՎՐԱՅ ԱՍԻԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՎԷՊ ՄԸ.— Անգլ. թերթ մը սա պատմութիւնը կ'ընէ Զօր. Ջէրմայտի վրայ, որ այս օրերս Հար. Ափրիկէ գնաց պաշտօնով։ Ջէրմայտ, ինչպէս կ'յիշուի, երբեմն հիւպատոս էր ի Փոքր Ասիա,—Լորտ Պիքընսֆիլտի օրով ղրկուած հիւպատոսներէն։ Օր մը Էնկիւրիի զոյգ մը կատու նուէր ղրկեց տիկնոջ մը ի Կ. Պոլիս։ Տիկինն այնքան ախորժեցաւ որ ուրիշ ալ ուզեց։ Ջէրմայտ իր Բավասին դրամ կուտայ որ գնէ և ղրկէ 2—3 հատ եւս։ Ցետոյ Ջէրմայտի ուրիշ բարեկամք Էնկիւրիի կատուներ կ'ուզեն, հիւպատոսը նորէն դրամ կուտայ Բավասին որ գնէ եւ ղրկէ, և կ'շարունակուի այսպէս։ Երկու ամիսի չափ կ'անցնի, և օր մ'ալ երբ հիւպատոսը դուրս կ'ելլէր իր բնակարանէն, կ'պաշարուի զայրացած կիներով, որք ամէն տեսակ անէծքներով ետ կ'պահանջէին իրենց կատուները զորս գողցնել տուած էր իր Բավասին։ Քննութեամբ կ'հասկնայ Ջէրմայտ որ Բաւասն առած դրամը գրպանը դրեր է, եւ կատուները ճարեր է՝ պարկ մը ի ձեռին շրջելով թաղէ ի թաղ, և գտած բոլոր սիրուն կատուները պարկին մէջ խօթելով։ Ճարահատ Անգլիացին յիշեալ բարկացոյտ կիներուն ձեռքը կ'յանձնէ Բաւասը։ (Լ. Հէրըլտ)

ՔՕՏՄՆԷԼԻ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Էմմանուէլ Ֆրէժօ անուն 31 տարու երաժիշտ մը ատենէ մ'ի վեր գիտած էր որ իր դեռատի կինն յարաբերութիւններ հաստատած է դերասանի մը հետ։ Ամուսինը, նախանձով լեցուած, սկսաւ շարունակ կռուիլ կնոջն հետ, այնպէս որ իրենց ընտանեկան կեանքը բոլորովին անտանելի դարձաւ։ Տկն. Ֆրէժօ գնաց գտաւ իր սիրահարը, և անոր հետ հաստատուեցաւ Գուրսէլ փողոցը։ Բայց ամուսինը, որ չէր կրնար իւր կնոջմէն հեռի ապրիլ, սկսաւ փնտռտուքի ելլել։ Վերջապէս գտաւ իր անհաւատարիմ կինը և վրէժ լուծելու համար ինքն ալ նոյն փողոցը սենեակ մը բռնեց։ Նախանձոտ Ֆրէժօ Օթէլլոյի արժանի վրիժառութիւն մը մտածեց։ Իր երկու շուներն երեք օր անօթի ձգեց և յետոյ անոնց հետ միասին գնաց Մարշէի հրապարակը ուր գիտէր թէ պիտի պատահէր իր հակառակորդին։ Դերասանն ու իր սիրուհին արդարեւ անցան նոյն հրապարակէն։ Ֆրէժօ անոնց մօտեցաւ և իր կատաղի շուներուն շղթաները քակելով դերասանին վրայ խոյացուց գազազած խուժերով։ Այն ատեն սոսկալի տեսարան մը պարզուեցաւ։ Երկու շուները կատաղաբար յարձակեցան իրենց զոհին վրայ և զայն գետնելով սկսան երեսը պատառել։ Ֆրէժօ, թևերը խաչաձեւած, իր հակառակորդին տանջանքը կ'դիտէր հրճուագին։ Կինն յուզմունքէն մարած էր։ Բարեբախտաբար ոստիկաններն օգնութեան հասան և սոսկալի պայքար մը մղեցին շուներուն դէմ։ Բայց տեսնելով որ պիտի չյաջողին զսպել զանոնք, ռեվոլվէրի հարուածներով սպաննեցին։ Երբ խեղճ դերասանն ոտք հանեցին, սոսկալի կերպարանք մ'առած էր։ Քիթն ու ականջներն անհետացած էին։ Տարաբախտ մարդն անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Ֆրէժօ ձերբակալուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պիթլիսի Կինձ գաւառակին կառավարիչ անուանուեցաւ՝ Մուշի կառավարիչ Հասան Ֆէհմի էֆ., որուն յաջորդեց Սղերդի կառավարիչ Մուսա Քեազիմ էֆ., և այս վերջնոյն յաջորդեց Կինձի կառավարիչ Լութֆի փաշա։

Քասթէմունիի կեդրոնական նախագահ ատենի Հուգուգի ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ՝ Սվազի նոյն դատարանին նախագահ Իզզէթ էֆ., որուն յաջորդեց Քօնիայի նոյն դատարանի նախորդ նախագահ Րիֆաթ էֆ.։ Տէօզ—Աղաճի նախագահ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ՝ Սարուխանի նոյն դատարանին նախորդ նախագահ Նէճիպ էֆ.։

Անատոլուի Գաւառակերութեան աստիճան տրուեցաւ՝ Վեհ. Սուլթանին աղօթասացներէն Մէհմէտ Էշրէֆ էֆ.ի։

ԼԱ ՀԷՅԷ կ'ծանուցուի թէ Խաղաղութեան Դեսպանաժողովոյ Օսմ. Պատուիրակները, Թիւրխան փաշա և Նուրի պէյ, իրենց հրաժեշտի ուղղոյնը մատուցանելու համար արքայական պալատ գացեր և մեծ պատիւներով ընդունուեր են Վիլհէլմինա թագուհւոյն կողմէ։

ՊԷՐՈՒԹ—ԴԱՄԱՍԿՈՍ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—1899 տարւոյ Մայիս 6ին Պէրլինի մէջ Օսմ. Պանքայի և Տէօյչէ Պանգի ներկայացուցիչներուն միջեւ գոյացած համաձայնութեան համեմատ, Տէօյչէ Պանգի վարչութիւնը վճարած է այժմ՝ Պէրութ-Դամասկոս երկաթուղւոյ ընկերութեան պարտաթղթերուն 1900 Յունուարի կտրոններուն համար 200 հազար ֆրանք։ Այդ երկու Պանգաներու միջեւ համաձայնութիւն գոյացած է Ասիական Թուրքիոյ մէջ կեցած երկաթուղեաց գծերն երկարելու եւ նոր գծեր շինելու համար։

ՇԱՔԱՐԻ ԵՒ ՍԻԿԱՐԻ ԹՂԹԻ ՄԵՆԱՇՆՈՐՀԸ.—Սելանիկի վաճառականներէն մին տեղւոյն կուսակալութեան դիմելով 49 տարուան պայմանաժամով մենաշնորհ խնդրած էր օտար երկիրներէ ներածուած շաքարներու և սիկառի թուղթերու համար։ Ձեռնարկուն կ'առաջարկէր որ ներածուած շաքարներու համեմատական մաքսաւորերքէն զատ իւրաքանչիւր քիլօի համար մէկ մէկ ղրուշի բացառիկ տուրք մ'ալ առնուի, և այս մէկ ղրուշին տասնական փարան յատկացուի Թուրքիոյ նաւահանգիստներուն մէջ շինուելիք պաշտօնատանց մատակարարութեան և մնացեալ երեսուն փարայէն գոյանալիք գումարն ալ կառավարական գանձուն տրուի։ Նմանապէս օտար երկիրներէ բերուած տարեկան 200,000,000 ի չափ սիկառի թուղթի պրակներն 120ական թերթիկներէ բաղկանան և ամէն մէկ պրակը 20ական փարայի ծախուելով, ասոր 4ական փարայէն գոյանալիք տարեկան գումարն եւ, որ մօտաւորապէս 200,000 ոսկի կը հաշուուի, յանձնուի կառավարական գանձուն։ Սելանիկի կուսակալութիւնը խնդրարկուին այս առաջարկը ներկայացուցած է Հանրօգուտ Շինութեանց պաշտօնատան։

ԱՅՎԱՃԸԳԻ գետնաշարժը, որուն մանրամասնութիւնը պատմած էինք արդէն, Զանագ Գալէի և Եզինէի մէջ ալ զգալի ըրեր է իր ազդեցութիւնը։ Այվաճըգի շրջակայ մէկ քանի գիւղերուն մէջ 20 տուն, մզկիթ մը եւ եկեղեցի մը բոլորովին կործաներ են։ Բարեբախտաբար մարդու կորուստ չկայ։ Եղած վնասն առ այժմ 1500 ոսկի կ'հաշուուի։ Զանագ—Գալէի մէջ յանձնաժողով մը կազմուած է, որ սկսած է նպաստ հասցնել արկածելոց։ Միւս կողմէ Ներքին գործոց նախարարութիւնն ալ հարկ եղած հրամաններ տուած է տեղական իշխանութեանց, որպէս զի կարօտ ընտանիքներու փութով ուտեստ և բնակարան հայթայթուի։

ԶՕՐԱՆ ԽՍՏՈՒԹԻՒՆԸ.—Իզմիրէ կ'պատմէ թէ Թուրքիւհելլէն սահմանագլխին մօտ, Ալա Իլիա բռնած տեղը, հելլէն զօրաց կայան մը ձիւներու տակ ծածկուեր է բոլորովին։ Պահակ զօրքերն օրն ի բուն օգնութեան սպասելէ ետքը, ստիպուեր են հրազան պարպել, որուն ձայնը սահմանագլխի օսմ. զօրաց կողմէ լսուելով, օսմ. հրամանատարին ջանքերուն շնորհիւ հելլէն զինուորք երեք օրէն կըրցեր են ազատիլ ստոյգ մահէ մը։

—Օտեսայի նաւահանգիստը նորէն սառիլ սկսեր է։

ԿԱՅՍ. Է. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ (Եմէն) մէջ հեռագրող զօրաց վաշտեր ալ պիտի կազմուին։ Սպարապետութիւնն հարկ եղած գործիքներն հայթայթելու ձեռնարկած է այժմ։

ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ Նորընտիր դեսպան Մ. Վէքեալէն Լա Հէյէ մեկներ է և Պերլինի ու Վիեննայի ճամբով մայրաքաղաքս պիտի գայ ի մօտոյ։

ԼՈՒԲԻԱՅԻ գինն հետզհետէ կ'իյնայ Եւրոպայի մէջ։

ԺԱՆՏԱՏԸ.—Դեկտ. 11էն մինչեւ 26 Պոմպայի մէջ ժանտախտէ 740 հոգի բռնուած և 527 հոգի մեռած են։ Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտն գրեթէ բոլորովին անհետացած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐԸ քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովն երէկ դարձեալ գումարեցաւ Արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ և խորհրդակցեցաւ ինչ ինչ կարեւոր խնդիրներու վրայ։

—Սէրվէթ կ'իմանայ թէ Թուրքիոյ և Գերմանիոյ միջեւ կնքուած առեւտրական դաշնագրի բանակցութիւնք աւարտած են։ Այս դաշնագրոյն համաձայն, արտասահմանի ապրանաց բուն արժէքին վրայ դրուած տուրքերուն տեղ, մէկ քանի օտար ապրանքներու ներածման համար մասնաւոր տուրք մը պիտի գանձուի կայս. կառավարութեան կողմէ։ Այս բարեկարգութեան շնորհիւ, կ'կարծուի թէ օսմ. մաքսատանց հասոյթն 800,000 ոսկիի չափ յաւելում պիտի կրէ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ.—Անգլ. թերթ մը հետեւեալ լուրը կ'առնէ Կ. Պոլսէ.— «Հրամանատար Պէրժէ ֆրանսացի պատուիրակը, ամսոյս 20ին Կ. Պոլիս պիտի դառնայ, մեկնումէն առաջ պատուիրած ըլլալով որ իր բացակայութեան պաշտօնն ո՛ և է փոփոխում չըլլայ Վարչութեան Հաշուակալութեան ճիւղին մէջ։ Այս ճիւղ անվերջանալի դիտողութեանց առիթ կուտայ, զի հաշուակալութեան Եւրոպական գաղափարներն հեռաւոր գաւառներու հաշուակալներուն կարողութեան հետ հաշտեցնել անհնար կ'ըլլայ։ Ամէն բարեկարգական ձեռնարկ ա՛լ աւելի չփոթած էր հաշուակալութիւնը։ Մր. Լօ, անգլ. պատուիրակը, գործէ քաշուելու վրայ ըլլալով, հաւանականութիւն չի մնար որ իր նոր սկսած դրութիւն գործադրուի։

«—Վճիռ առարկայ մ'է նաև գաւառներէն եկած շատ մը դրամներու Օսմ. Պանքան պարապ կենալը։ Հիմա 27 միլիոն ղրշ. կ'սպասէ Պանքան։ Բանեցս դիտած եմ արդէն որ բնաւ պէտք չեղած տեղը Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը շատ մը գումարներ տոկոսով կ'ձգէ Պանքան։»

ՔԱՐԻՒՂԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Կ'յիշուի թէ Նէժմիզատէ Թահսին փաշա Հանրօգուտ Շինութեանց Նախարարութեան ծրագիր մը մատուցանելով խնդրած էր որ Թուրքիոյ քանի մը նաւահանգիստներն հանուած քարիւղին համար մենաշնորհ տրուի իրեն, և ինք ընդարձակ աւազաններու միջոցաւ քարիւղ բերել տալով, Թուրքիոյ մէջ թիթեղեայ տուփերով վաճառէ։ Այժմ Պէրութցի երկու ուրիշ անձեր եւս տեղական իշխանութեան խնդրագիր մը մատուցանելով, առաջարկեր են երկաթեայ աւազաններ ունեցող առագաստանաւերու միջոցաւ քարիւղ բերել տալ և մաս առ մաս ծախել ժողովրդեան։ Խնդրարկուք այս կերպով թէ՛ կառավարական գանձուն և թէ ժողովրդեան մեծ օգուտներ կ'խոստանան։ Խնդիրը կ'քննուի այժմ տեղւոյն իշխանութեանց կողմէ։

ՊՐԷՍԹ ԼԻՕՎՍՔԻ Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան Շբթ. օր, 1/13 Յունուար, 1900։

ԳՈՀՈՒԹԵԱՄԲ կ'կարդանք այս աւուր պաշտօնականներուն մէջ թէ Արամ Աստլ էֆ., անդամ Արտաքին գործոց պաշտօնատան հիւպատոսական դիւանի Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականաց Սեննկի օգնական անուանուած է։

ԱՆՀԱՐԿԻ ԿՌԻՒ.—Նախընթաց օր երեք կառապաններ Ֆէրիգիւղի մէջ կառք շինող գերմանացի Մ. Էմիլ Ալպրէխդի խանութն երթալով կ'խնդրեն որ իրենց մէկ քանի կառքերը նորոգէ։ Բայց գերմանացին չափազանց գործ ունենալն յայտնելով, կ'յանձնարարէ ուրիշին դիմել։ Կառապանները կ'մեկնին, բայց քիչ յետոյ նորէն կուգան, այս անգամ 30ի չափ ուրիշ կառապաններ հետ առած, ու կարգ մը նախատինքներ ու հայհոյանքներ ը-

նելէ հոգը, կ'սկսին ձեռքերնին եւ-կածը մարդուն գլխուն իջեցնել։ Բարեբախտաբար իրենց մէջէն երկուքը գործին աղէտալի վախճանը կանխելով կ'միջամտեն եւ կ'ազատեն գերմանացին սոսկ մահէ մը։ Մ. Ալպրէխդ դատ բացած է այժմ գերման հիւպատոսարանին առջեւ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնը, Մանիսայի այգեպաններուն խնդրանաց վրայ, 36,000 ի չափ Փըլըլ—Թօխրագի ամերիկեան որթատունկ զրկած է նոյն քաղաքը։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Սերպիոյ դեսպանն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Հելլէն դեսպանն ևս նախընթաց օր Ֆէնէրի Յունաց Պատրիարքարանն երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Տ. Կոստանդիանոս Պատրիարքին հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Պուլկար թերթ մը վերջին փոխառութեան մասին խօսելով կ'ըսէ թէ այս փոխառութեան պատճառաւ Իշխանապետութեան եկամուտներէ մէկ քանին օտար հսկողութեան պիտի ենթարկուի և թէ այս հսկողութիւն Պուլկարիոյ Ազգային Դրամատան միջոցաւ ի գործ պիտի դրուի, որպէս զի ժողովրդին վրայ գէշ ազդեցութիւն չընէ։ Այս պայման ընդունուած է Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ։

— Հակահրէութեան կուսակցութ հետզհետէ կ'աճի Պուլկարիոյ մէջ։ Վերջերս Լիչինա գիւղին Թաղապետական պաշտօնեան թող չէ տուած որ հրեայ ընտանիք մը նոյն գիւղին մէջ հաստատուի։ Այս պատճառաւ Պուլկարիոյ հրեայք սկսած են գաղ-գաղունդ Թուրքիա և Ռումանիա գաղթել։

ԱՆՏԻՈՔԻ Յունաց նորընտիր Պատրիարք Տ. Մելէտիոսի պաշտօնը վաւերացնող կայս. հրովարտակին հաղորդուեցաւ Սուրիոյ կուսակալութեան։

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԻՆ ՏԱԿ.—Երէկ, ժամ 6½ին միջոցները, Սամաթիայէն Սիրքէճի գացող 29 թիւ կառախումբը Ցովուտ Փաշա հասած միջոցին, 50 տարեկանի մօտ գլխարկաւոր մարդ մը, որուն ինքնութիւնէն և հագուստէն լեհ մուրացիկ մը ըլլալ կը կարծուէր, ինքզինք երկաթեայ ճամբուն վրայ նետեց և գլուխը վագոնին անիւներէն ջախջախուելով մարմինէն բաժնուեցաւ։ Կ'կարծուի թէ չքաւորութեան պատճառաւ գործած ըլլայ այս անձնասպանութիւն։ Վրայէն իր անցագիրն և հպատակութիւնը յայտնող թուղթ մը գտնուած է։

ԱՐՄՏԵԱՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Ցորեն.—Ութ օրուան մէջ ժամանեցին 20000 քիլէ Վառնա, Իպրաիլ, եւն., 5000 քիլէ Ռումէլիի երկաթուղիով, 10000 քիլէ Անատոլուի երկաթուղիով, 15000 քիլէ Սեւ ծով, Անատոլ, Սելանիկ։ Հրապարակը թոյլ։ Եկած ապրանքներու մեծագոյն մասը չէ ծախուած։ Օրուան գիներն են 7 ղրշ. Վառնա, Իպրաիլ, 8½—9½—10 Անատոլուի երկաթուղիով, Սեւ ծով, եւն., կարծր 37 փր. օխան անուանական։

Գարի.— Տեղական սպառման համար ռուսական 13, Մերսին 11½—11¾, Անատոլ 12—12¼ ղրշ. քիլէն։ Անատոլուի երկաթուղիով լաւ ապրանք 28 փր. օխան։ Հրապարակը թոյլ։

Եգիպտացորեն.—Կ'արժէ 22—22½ փր. օխան պարկով։ Ծախուեցաւ 800 պարկ։

Վարսակ.—22 փր. օխան տեղական սպառման համար։

Թռչնակեր.— 38 փրյ. օխան անուանական։ Գործ չէ եղած։

Սուսամ.— 100ին 8 մաքսով 92 փր. օխան անուանական։

Ալիւր.—Ժամանեցին Իպրաիլ 3000, Օտեսա 2000, Մարսիլիա 5000 պարկ. կ'արժէ՝ 75—105 Օտեսա, 76—77 Իպրաիլ, 70—74 Ամերիկեան, 60—75 Մարսիլիա, տեղական քրմա 65—72 ղ. պարկը։

Թեֆ.—19—20 փր. օխան։

29 Դեկտ./10 Յուն.

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌ

ՎԱՀՐԱՄ Տ. ՏԷՐ-ՆԵՐՍԵՍԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանելու արգոյ հասարակութեան թէ Պոլիս, Սուլթան-Համամի բաղնիքին կից, թիւ 76 նախկին Փօրանեան թղթավաճառատունը, որ արդէն բոլորովին իր հաշուոյն փոխանցուած է, դրուած է նոր ուղղութեան մը մէջ և կ'պարունակէ գրական ամէնայից վերաբերեալ եւրոպական ընտիր և ճոխ ապրանքներ, հաշուետումարներ, թղթակցութեանց (քօփի) և այլ զանազան տետրակներ, նոր տարւոյ շնորհաւորութեան քարտեր, պատի և գրպանի օրացոյցներ եւլն։

Վաճառատունս կ'ստանձնէ նաեւ Տպագրութեան, քիմիագրութեան և կազմարարութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ, զորս պատրաստ է կատարել ամենայն փութաջանութեամբ և ճշտապահութեամբ։

Վաճառատունս առաջին նպատակն է ըստ ամենայնի գոհացնել իր արգոյ յաճախորդներն, այնու փաստաւ թեամբ որ ինքն ալ փոխադարձաբար պիտի վայելէ անոնց քաջալերութիւնը։

20—7

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ամեն. Ս. Պատրիարքը վաղը Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պիտի քարոզէ. իսկ այս կիրակի ժամ 5ին միջոցները Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ պիտի քարոզէ այժմէութիւն ունեցող խնդրոյ մը վրայ, այն է Քրիստոնէական Թուականը, Արեւելեան և Արեւմտեան Եկեղեցեաց տումարական գործածութիւնները, տարեգլուխը եւ դարագլուխը։

—Տրապիզոնի վիճակին ներքեւ էլէվիւի ազգայինք երեսուն տուն են միայն [30]։ Մէկ օրինակ Բիւզանդիոն կ'երթայ հոն։ Դեկտ. 24 թուով այն տեղէն կ'գրեն մեզ թէ այս ազգայինք իրենց մէջէն ինն հարիւր եօթանասուն երկու ղրշ. [ինն օսմ. ոսկի] հանգանակած են և այս օրերս Պատրիարքարան կ'ղրկեն, կարօտելոց համար։

—Նիկոմիդիայէ Պուլութեան Եղբարք մեզ ղրկած են 150 ղրշ. ընդհանուր կարօտելոց համար։— Տիկին Հռոփ Պաղտասարեան ալ մեզ ղրկած է 80 ղրշ. Կաղանդի առթիւ Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրուելու համար։ Յանձնեցինք ըստ պատկանելոյն։

—Գոհունակութեամբ կ'ծանուցանենք թէ «Բիւրակն» լրագիրն որ անպայման դադարման ենթարկուած էր, այսօրուընէ սկսեալ վերստին կ'հրատարակուի։

—Երէկ Նպաստից Յանձնաժողովը գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարքին։

* * * Ս. Նախագահը ծանոյց Յանձնաժողովոյ թէ մայրաքաղաքիս մէջ կատարուած հանգանակութեան արդիւնքն եղած է 37,800 ղրշ., և յոյս յայտնեց Ն. Սրբազնութիւն թէ հետզհետէ նոր նպաստներ ալ պիտի հասնին։

* * * Յանձնաժողովը նկատողութեան առաւ գաւառներէ հասած կարօտութեանց գրերը, և ի մասնաւորի Վանայ այցելու հովիւ Տ. Ներսէս եպս.ի ընդարձակ մէկ նոր տեղեկագիրն և վերջին հեռագիրը [զոր արդէն հրատարակեցինք], զորս խառն ժողովոյ նկատողութեան յանձնել որոշելով հանդերձ, 200 ոսկիի անմիջական նպաստ մ'ալ ղրկելու տնօրինութիւն ըրաւ։ Որոշուեցաւ նաեւ 50 ոսկի Երզնկա, 50 Դերջան, 25 Տիարպէքիր, 25 Սվազ, 35 Պիթլիս (10 ոսկին առաջն. տեղապահին անձին յատուկ) և 15 ոսկի ալ Մարաշ ղրկել։

* * * Տրապիզոնի էլէվի գիւղի Տ. Մկրտիչ քհյ.ի և թաղ. խորհրդի նախաձեռնութեամբ 9 ոսկի հանգանակուած և ղրկուած է Պատրիարքարան։

—Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ դարմանուող Դաւիթ Սարգիսեան ուսուցչի մասին բժշկական քննութիւն մը կատարուած և տեղեկագիրն Հոգաբարձութեան կողմէ հաղորդուած է Ուսումն. Խորհրդի։ Բժշկական տեղեկագիրն, ստորագրեալ Տքդ. Մաթէոսեան, Զարդարեան և Տաղաւորեան էֆէնտիներէ, կ'յայտնէ թէ հիւանդին աճուկին վրայ գոյացած վէրքը sarcome է, և թէ ո և է բժշկական գործողութիւն կատարել կարելի չէ։

—Այս անգամ ևս Հալէպի, Ռոտոսթոյի, Երզնկայի, Այնթապի և Եգիպտոսոյ ազգային վարժարանաց վիճակացոյցներ պատրաստուած և հաղորդուած են Ազգ. Պատրիարքարան։

—Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք Տ. Բարթուղիմէոս Արքեպիս. Գէ. գիւղեր կայս. Պոլսոյ երթալով Իփթարի սեղանին մասնակցեցաւ։ Սեղանին կը գտնուէին Թնդանօթարանի վերատեսուչ Զէքի փաշա, նախկին Դատական նախարար Ռիզա փաշա և Ա. սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ,

—Հանգուցեալ Մհի. Սարգիս էֆ. Տիլիրգեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Ազգ. Հիւանդանոցին. Տեարք՝ Յովհաննէս Փայսըրեան, Պետրոս Տ. Տէվլէթեան, Յարութիւն Կ. Ասլանեան, Սեդրակ Յ. Մուրատեան 108ական ղրշ։

ՄԱՍԻՍ Լիսամսեայ Հանդէսը՝ շաբաթաթերթի վերածուած՝ կ'վերսկսի հրատարակուիլ 1900 յունուար 1էն, գրական խնամեալ պարունակութեամբ և պատկերազարդ, Մաթէոսեան գեղեցիկ տպագրութեամբ։ Խմբագրութեան կեդրոնն է Ղալաթիա, Նորատունկեան խան, թիւ 13 Գրասենեակն ուր կ'գտնուի Մասիսի Խմբագիր-Տնօրէնը՝ Տիգրան Արփիարեան, Բաժանորդագրութեան պայմաններն և ուրիշ մանրամասնութիւնները ծանուցուած են թերթին մէջ։ Շաբաթաթերթ Մասիսի Ա. թիւը հրապարակ պիտի ելնէ այսօր՝ ուրբաթ [շաբաթ օրը Կաղանդ ըլլալուն] հետեւեալ բովանդակութեամբ.—Հանգրւան մը [Տիգրան Արփիարեան].—Իմ նախանձս [Սիպիլ].—Հինն ու Նորը 1852 տարին և երէկ. [Կ. Ս. Իսթիճեան].—Երջանիկ մահը, Նորավէպ [Գ. Զօհրապ]. — Արմաշի հոգին [Մեսրոպեան]. — Խաչին լուսնկան, Բանաստեղծութիւն [Մկրտիչ Աճէմեան].— Ապրած ըլլալ. Ամառուհի խոհեր [Սիպարեան].—Մխիթար Հերացի բժիշկը [Տոքդ. Պ. Թօրոսեան].—«Մասիսի» Ցուցատետրը [Տ. Ա.]։ —Մասիսի այս թիւը կ'պարունակէ Տ. Եղիշէ Եպ. Դուրեանի պատկերը։ Շաբաթաթերթ Մասիս ձեռքէ կ'ծախուի հատը քառասուն փարայի։

"ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՊՈՒԼՈՒԹԵԱՆ ԵՂԲ. ԷՖ., (Նիկոմիդիա).—Ստացանք 346 ղրշ., ըստ հաշուոյ։

ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷՈՍ ԷՖ. ՉԱԼԸԳԵԱՆ (Կեսարիա, Էվէրէկ).—Ձեր Դեկտ. 26ի նամակին մէջէն փոստայի բոլ չելու ի նպաստ որբոց և կարօտելոց։ Գուցէ մոռցած էք նամակին մէջ դնելու։ Բայց ապահովապէս մոռցած էք նամակն ապահովագրել։

ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ԲԱՐԵԹՕՆՍ, 9 Յնվ.—Զօր. Ֆրէնչ Յնվ. 6 թուով կ'իմացնէ թէ կացութիւնը գրեթէ անփոփոխ է թէեւ, բայց Սըֆօքի հեծելագնդին ծանր արկած մը պատահեր է։ Վերջին լրոց համաձայն, կ'երեւի թէ Զօր. Ֆրէնչ հրամայած էր հետազօտութիւն մը կատարել։ Սըֆօքի հեծելագնդէն չորս գումարտակ գիշեր ատեն յառաջացան դէպ ի բլրակ մը, որ բանակեղէն մղոնի մը չափ հեռու է։ Առտուն կանուխ յարձակեցան թշնամւոյն վրայ։ Տեղակալ Վաթսըն որ գումարտակներուն կ'հրամայէր, յարձակման նշանը տուաւ, բայց տեղակալը շուտով վիրաւորուեցաւ։ Կ'ըսուի թէ յետս նահանջելու հրամանը տրուեցաւ նոյն իսկ Պօէրներու կողմէ(!), որուն վրայ անգլիական զօրաց երեք չորրորդն յետս դէպ ի բանակեղ նահանջեցին։ Անգլ. զօրաց մնացեալ մէկ չորրորդ մասն իր դիրքը չթողուց, բայց վերջապէս թշնամւոյն թուային առաւելութենէն ընկճուելով հարկադրուեցաւ անձնատուր ըլլալ։ Անգլիացիներէն 70 հոգի գերի ինկան, որոց 7ը սպայ են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պատերազմական պաշտօնատունը լուր չի հաղորդեր Լէտիսմիթի վրայ, ինչպէս որ խոստացած էր Սըր Ռ. Պուլլըր իր վերջին հեռագրին մէջ։ Միայն Սանդրալ Նիւզ հետեւեալ հեռագիրը կ'հաղորդէ Լըռանցոյ՝ Ֆրէրէ բանակեղէն «Լէտիսմիթի դիրքերուն վրայ Պօէրներու յարձակումն անյաջող եղաւ։ Ասիկայ մեծ յաղթանակ մ'է քաղաքապահ զօրաց համար»։ Դիտել կ'տրուի սակայն թէ այս հեռագրին հաղորդած լուրը պաշտօնական վերջին հեռագիրներէն առաջ տեղի ունեցած դէպք մը կ'ակնարկէ, զի եթէ պահապան զօրքն յաղթութիւն մը տարած ըլլար, Սըր Ռ. Պուլլըր պիտի փութար անմիջապէս ծանուցանել պատերազմական պաշտօնատան։ Դիւանագիտական շրջանակներու և Սակարանին մէջ շատ գէշ մեկնութիւններ կուտան պատերազմական պաշտօնատան պահած լռութեան։

—Զրոյց կ'շրջի թէ ո՛չ միայն Լէտիսմիթ Պօէրներուն ձեռքն ինկած է, այլ թէ Զօր. Պուլլըր նոր պարտութիւն մը կրած է Դուկելայի վրայ։ Թէեւ ասիկա պարզ զրոյց մ'է, բայց կ'ըսուի թէ կառավարութիւնն որոշած է 100,000 հոգինոց բանակ մը կազմել և նաւատորմը շարժման մէջ դնել։ Կառավարութեան նպատակն է զինուորներն անմիջապէս փոխադրել և ընդհ. հրամատար Րոպէրդսի տրամադրութեան տակ դնել։ Մանչի նաւաբաժնին սպայք արդէն հրաման ընդունեցին խաւէ գոյնով համազգեստներն հագնիլ։

—Պօէրաց յարձակումն Լէտիսմիթի վրայ.— Զօր. Պըլլըրի միջոցաւ, Զօր. Հուայդի քաշած կարգ մը հեռագրերն հասած են, որք կ'ծանուցանեն Պօէրներուն Լէտիսմիթի վրայ յարձակումը։ Յունվ. 6ի, Շբ. օրը Պօէրք յարձակեցան Լէտիսմիթի հարաւային կողմը Անգլիացոց յառաջացեալ մէկ դիրքին վրայ։ Կորտոնեան հայլանտէրք սուին ի ձեռին զանոնք յետս մղեցին։ Զօր. Հուայդ, ժամը 9ին կ'իմացնէ թէ Պօէրք վերստին կ'յարձակին. ժամը 11ին թշնամին հարաւային կողմէն օգնութիւն ստացած է։ Կէս օրին կ'իմացնէ.—«Մինչեւ հիմայ կրցինք թշնամին ետ մղել, շատ բազմաթիւ են և դեռ մեզ կ'շրջապատեն, մանաւանդ հարաւային կողմէն։ Կ'կարծեմ թէ քաղաքին վրայ Պօէրք նոր յարձակում մը պիտի ընեն»։

Վերջապէս ժամը 3ին վերջին հեռագրով կ'իմացնէր—«Յարձակումը վերսկսաւ և քաջաբար յետս մղուեցաւ» Ասկից վերջ ալ լուր չկայ։ «Կիրակի օր ալ լուր չկար որ լուր առնէի,» կ'ըսէր Զօր. Պուլլըր (Զօր. Հուայթ և Զօր. Պուլլըր կ'հաղորդակցէին նշանացի արեւագրով (héliographe)։ «Զօր. Հուայթէ բաժանուեցանք լուր չառնել,» կ'ըսէր Զօր. Պուլլըր Կիր. օր։ Բայց կ'յաւելուր նաեւ թէ բանակեղին մէջ լուր տարածուեր է թէ Զօր Հուայթ վերջնականապէս յետս մղեր է Պօէրներու յարձակումն 400 հոգի գերի բռնելով։ Ամբողջ Շբ. օր զօրավար Պըլըրի բոլոր զօրաբաժինը Պ.լէնոյի վրայ յարձակելու ցոյց մ'ըրած էր, Պօէրները Լէտիսմիթէն ասդին դարձնելու համար։ Պօէրներու Լէտիսմիթի վրայ յարձակման միջոցին Լորտ Ռոբերդսի անդրանիկ որդին, ազդէն ծանրապէս վիրաւորուեր է։ Պատերազմի սկզբէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, Պօէրք սուին ի ձեռին յարձակում ըրին, և այն ալ Լէտիսմիթի վրայ։

ՔՈՒՐՐՈՒՄԱՆԻ ԱՆՁՆԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ.— Այս օրուան թղթատարով առնուած Լոնտոնի թերթերու մէջ կը գտնենք.—

Բէթըլէհէմ, 4 Յնվ.— Պօէր հրամատար Վիւսէր Քուրրումանէ այս տեղ հեռագրեց հետեւեալը.— «Սկսայ Քուրրումանը ռմբակոծել Բ. առտու, նշան առնելով Ոստիկանութեան զօրանոցին վրայ։ Կռիւը տեւեց մինչեւ իրիկուան ժամ 6, երբ անգլ. պահապան զօրքն անձնատուր եղաւ։ Ամրոցներէն դուրս գալով, թշնամին իր զէնքերը գետին դրաւ։ Մեք 120 գերի առինք, որոց մէջ են անգլ. հարիւրապետք Պէյքր, Տէնիզըն, Մակդ, Հիլլերդ և ուրիշ ութ սպայք. են։» Քուրումանէ հետեւեալ հեռագիրն ևս եկաւ.— «Գերի վարեցինք ընդամէնն 70 հոգի, և գրաւեցինք շատ մը հրացան, ռմբովեր, ռազմամթերք։ Մեք դարմանելու վրայ ենք 15 վիրաւոր Անգլիացի, ի ձեռն անգլ. Տքդ. Պէրնի։ Մեր գրաւած եզները, ուտեստեղէնը, ալիւրը Վրիպուրկի ճամբով ուղարկեցինք Բրեգորիա։» (Քուրումանն երկու ամիսէ ի վեր կը պաշարուէր Պօէրներուն կողմէ։)

ՌՈՒՍԻԱ ՅԱՌԱՋ Կ'ԽԱՂԱՅ.—ՊԵՐԼԻՆ, 7 Յնվ.— Գերմանական այլեւայլ թերթեր, ընդ որս Նէյէսթէ Զայդունկ, կ'հաստատեն թէ ռուս զօրքերուն հրաման տրուած է դէպի Քուշքա յառաջ խաղալու (Հերադի ճամբուն վրայ։) Այս շարժում նշան մը կ'համարուի թէ Ռուսիա հաստատապէս միտքը դրած է ծով հասնիլ Պէլուճիստանի և Պարսկաստանի կողմէ, առաջին առթիւ նաւահանգիստ մը ձեռք ձգելու համար։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Յնվ.—Նախարարաց Խորհուրդն այսօր ի նիստ գումարեցաւ, Թագուհւոյն նախագահութեամբ։ Տրուած որոշումներն յայտնի չեն։

—Կ'հաստատուի թէ Երեսփոխանական ժողովոյ նախարարական կուսակցութիւնը պիտի առաջարկէ որ բարենորոգում մը մտցուի Պատերազմական Պաշտօնատան վարչութեան մէջ, որուն պակասութիւնն երեւան ելաւ Թրանսվալի պատերազմին առթիւ։

—Պատերազմական Պաշտօնատունը պատերազմի վերաբերեալ ո՛ և է լուր չհաղորդեց այսօր։ Թերթերու մէջ հրատարակուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պօէրք, յունուար 8էն ի վեր Լէտիսմիթը կ'ռմբակոծեն։ Մանրամասնութիւն չիկայ։ Ուրիշ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ զօր. Միթուէն ծանրապէս հիւանդ է։

—Զրոյց կ'շրջի թէ պատերազմական պաշտօնատունն որոշեր է Զօր. Մաքտոնալտի յանձնել Լէտիսմիթի օգնութեան գացող զօրաբանակին հրամատարութիւնը, փոխանակ Զօր. Միթուէնի։

—Տէյլի Մէյլ կ'ծանուցանէ թէ Ս. Տօմինիքի կառավարութիւնը վճարեր է Ֆրանսայի պահանջած հատուցումը։

ՊԵՐԼԻՆ.—Լրագիրներն հաւանութիւն կ'յայտնեն Մ. Պիւլովի բանախօսութեան, զոր արտասանեց կայսեր ներկայութեան։ Արտաքին գործոց նախարարը բացարձակապէս անհրաժեշտ կ'նկատէ որ Գերմանիա փութով ծովային մեծ տէրութիւն մ'ըլլայ։

ՓԱՐԻԶ.—Մ. Մէլին նամակ մը հրատարակեց որով կ'պարզէ չափաւոր հանրապետականաց ծրագիրը եւ կ'քննադատէ ներկայ նախարարութեան քաղաքականութիւնը։

—Լէոն Պուրժուա ճառ մը արտասանելով պարզեց արմատական ընկերվարականաց ծրագիրը։ Ըսաւ թէ Ռուսօի նախարարութիւնը դժնդակ պարագայից մէջ կազմուած ըլլալով ծանր գործեր կատարած էր, որուն համար հանրապետական կուսակցութիւնը պարտաւոր է երախտապարտ ըլլալ։

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ
Բազմագոյն ու սիրուն
և այլ
ԿԱՂԱՆԴԻ ՆՈՒԷՐՆԵՐ
ԱԺԱՆ
Դիմել ի վաճառատուն
Ա. Մ. Գարիպեան թիւ 44
Եուքսէք գալտըրըմ, Ղալաթիա
[Aux Articles de Beaux Arts]
Վաճառատունը կիրակի օրերը բաց է.
10—9

ՄԻՀՐԱՆ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ
Նկարիչ և քծագրիչ
Բերա, Վալիտէ-Չէշմէսի, թիւ 6
Կ'քծագրէ ու կ'նկարէ ամէն տեսակ նկարներ ու կենդանագրեր։ Լուսանկարներ կ'մեծցնէ ուզուած չափով, առանց կանխավճար առնելու։ Գին՝ լուսանկարէ մեծցուած մէն մի կենդանագիր՝ միայն մէկ ու կէս ոսկի։ Պատրաստ է նկարած պատկերները ետ առնել, երբ չհաւնուին։ Արագութիւն և մաքրութիւն գործի։ 15—4

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ԲԱՐԻՈՔՈՒՄ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻ

ԶԵՂՉԻ ՍԱԿԵՐՆ ԻՋԱՒ

Այս առաւօտեան հեռագրերը կարեւոր լուրեր բերին Եւրոպական Սակարաններէն։ Մեր թուղթեր, անգլ. թուղթեր և առ հասարակ ամէն գլխաւոր թուղթեր դէպ ի վեր են։ Եւ որ կարեւորագոյնն է, դրամական տագնապը մեղմացած է և Անգլիոյ Պանքայի Վարչական Խորհուրդն իր երէկի նստին մէջ զեղչի սակն 100ին ՎԵՑԷՆ իջուցած է ՀԻՆԳԻ, իսկ Լոնտոնի բաց հրապարակին վրայ զեղչին սակն հարիւրին ԵՕԹՆ մէկ քառորդէն իջած է ՉՈՐՍԻ։ Պանք տը Ֆրանս ալ իր զեղչի սակն 100ին ՉՈՐՍ ՈՒ ԿԷՍԷՆ իջուցած է ՉՈՐՍԻ։ Ասոնք լաւ նշաններ են, ցուցնող թէ Թրանսվալի պատերազմին պատճառած սեղանաւորական տագնապ իջնելու վրայ է։

* *

Որովհետեւ վաղը տարեգլուխի առթիւ Ղալաթիոյ Սակարանը գոց կ'մնայ, հետեւաբար այսօր, շաբաթը, ամիսը, տարին կ'փակենք շաբաթներէ ի վեր չտեսնուած բարձր գիներով։ Ամէն թուղթերն ալ այսօր, քիչ կամ շատ, բան մը վրայ դրած են։ Ուշագրաւ են մանաւանդ Անգլ. Քոնս.ին և Ֆրանս. ռանդին գիները։ Թրանսվալը մէկ քաղ. միայն վրայ դրած է, որով կ'կարծուի թէ Անգլիացիք եթէ յաջողութիւն ունեցած չեն, ձախողուածք ալ չունին. [illegible] պահած են ի Հարաւ—Ափրիկէ։

—Ինչպէս անցեալ տարի այսօր, նոյնպէս և այս տարի, յատկապէս «Բիւզանդիոն»ի համար պատրաստուած է հետեւեալ ցանկն՝ որ ցոյց կուտայ անցեալ 99 Յունվար 1էն 99 Դեկտ. 31, գլխաւոր թղթոց գիներուն է՛ն բարձր և է՛ն վար ունեցած տարբերութիւնները.

	Է՛ն վար	Է՛ն բարձր
Քոնս.	23 ղշ. 24 փր.	26.15
Երկթ.	108 7/8 Փր.	133.50
Րէժի	285	316
Օսմանիէ	401	429
» 96ինը	486	495
Թրանսվալ	31	76
Թրամվայ	6.30	8.10
Պնգ. Օթ.Մ.	553	601
Ռանդ Ֆրնս.	99.25	102.90
Քոնս. Անգլ.	98.75	112.31

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 28½
Ամէնէն բարձր գին	»	24 29
Ամէնէն վար գին	»	24 27½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	124 ¼
Ամէնէն բարձր գին	»	124 ¼
Ամէնէն վար գին	»	124 ¼

ԲԱՑՈՒՄ Դեկտ. 31/12

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 35½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	125 25
Սոս. Օթ. Շահմ է վայ.	Ա. Ո.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթ.Մ.	Օ. Ո.	235 —
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղշ.	705 —
» ծուխատես	»	— —
» [illegible]	Ֆր.	483 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 22½
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	Ֆր.	292 —
Քարափ Իզմիրի	»	— —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	477 —
Անատոլուի եկթ. պարտաթ.	»	— —
» » բժնթ.	Ա. Ո.	— —
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	»	— —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 65
« ութ օրուան	»	1 90
Ռումէլի Երկթ. »	Ֆր.	— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղշ.	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 22
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 05
Քրիմիս	»	51 10
Մէթալիք	»	94 20
Ռուսալ Թղթադրամ	»	8 63

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղշ.	110 05
Փարիզ 3 »	Ֆր.	22 90
Ֆիորին ժամու	ղշ.	21 81

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 11 Յունվ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	45 50
» » » Գ.	»	25 63
» » » Դ.) բաց.	»	22 50
) գոց.	»	22 50
Փոխառութիւն Գասաալա	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	95 —
Տէֆանս Լօն, Նոր փոխ".	»	100 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 50
Այտընի երկաթուղի	»	9 —
Եգիպտական միացեալ	»	104 —
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	98 93
Իտալական	»	91 75
Հելլենական 5%	»	40 —
Մոնոբոլ Հելլենական 4%	»	47 —
Ռանդ 4%	»	33 50
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	— —
» Նոր » 6% 1892	»	89 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 50
[illegible]		6 —

ՊԵՐԼԻՆ, 11 Յունվ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	— —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	122 90
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	— —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 285

ՓԱՐԻԶ, 11 Յունվ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ֆր.	22 90
) գոց.	»	22 90
» » Բ	»	46 75
» » Գ	»	26 —
Օսմանիէ	»	418 25
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	127 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	565 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	100 —
Քրէտի Լիոնէ	»	1003 —
Պանք տը Բարի	»	— —
Իտալական Ռանթ	»	92 67
Սպանիական արտաքին	»	67 17
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	»	25 230
[illegible]	»	— —

ՎԻԷՆՆԱ, 11 Յունվ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	— —
» Լոնտոնի վրայ	»	240 24
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	125 76
Օսմ. Ռենթ	»	136 —

ՀԱՆՐԱՆԱՆՈԹ ԲԺԻՇԿ
ՏՈՔԴ. ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆ
էֆէնտի, ի դիւրութիւն իր բազմաթիւ յաճախորդաց, Ղալաթիա, Կամուրջին գլուխը, Խալիլ փաշա փողոց թիւ 10, մասնաւոր դարմանատուն մը հաստատած է, ուր հիւանդ պիտի ընդունի ամէն օր (բաց ի կիրակէ) ժամ 5էն 11 (Ը. Թ.)։

Տոքդ. Ռաֆայէլեան էֆ., Ներքին, արտաքին, ջղային, մորթային և մասնաւորապէս արանց և կանանց միզանցային և ծննդական գործարանաց, ինչպէս նաեւ մանկանց հիւանդութիւնները դարմանելու մասին արդէն իր հմտութեան և քսանամեայ փորձառութեան բազմաթիւ ապացոյցները տուած և իբրեւ մեծ գնահատուած ըլլալուն համար, իր ճարտար եւ հոգածու խնամոց դիմողներն անշուշտ գոհ պիտի մնան։

ՀՈՎԱՆՈՑՆ՝ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Է՛ն անհրաժեշտ պէտքերէն մէկն է հովանոցը, մանաւանդ արդի անձրեւոտ եղանակին համար։

«Վաղեմի՛ հովանոցավաճառն Ղալաթիոյ» ՄԻՀՐԴԱՏ Վ. ՀԱՑԿԱԶՆ կը խնդրէ պէտք ունեցողներէն անգամ մը աչքէ անցունել իր հովանոցները և հինցած հովանոցները նորոգելու համար՝ կերպասներ։ Գիները, բաղդատաբար աժան։ Ղալաթիոյ կամուրջին դէմ 9 թիւ։

ԻԼԱՆ

Տոքթօր Մ. Հ. Մինասեան էֆէնտիյէ օլան տէյնի մահքիւմինտէն տօլայը մարանկօզ Գրիգոր Աղնագեանըն տային էկտինտէ պուլունան 3 ատէտ լավամանա, քիւթիւպխանէ, տօլապ միսիլլիւ էմվալըն ֆիւրուխթը թահթը գարարա ալընմըշ օլմաղլա պէր մուճիպը գարար էմվալը մէզքիւրէ կէլէճէք քհանունը սանիի բուլիինին 3ինճիւ բազար իրթէսի սապահը սաաթ 5տէն 6յա գատար Պէյօղլընտա Պալըք Բազարընտա մէզքիւրըը միւզաճէճէսինտէ պիլ միւզայէտէ ֆիւրուխթ օլունաճաղընտան իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն էյեվմ վէ վագթը մէզքիւրտէ մահալլը մէզքիւրտէ հազըր պուլունմալարը Մահքեմէի Թիճարէթ իճրա մէմուրիյէթինտէն իլան օլունուր։

28 քանունը էվվել 315

LIQUIDATION

ԳԱԼՖՕԲՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

315 ՄԵԾ ՊՈՂՈՏԱՅ ԲԵՐԱՅԻ 345

Պրնյք. Գալֆօբուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ՝ որոշած ըլլալով այլ եւս չշարունակել իրենց կերպասներու և ուրիշ Նովէոթէ ապրանքներու վաճառականութիւնը, և իրենց մթերքը կարելի եղածին չափ շուտով ձեռքէ հանելու համար, սկսած են խիստ վար գիներով ծախել իրենց բոլոր ապրանքներն՝ որոց մեծ մասը Բարիզէն նոր եկած ըլլալով, այս եղանակին համար պատրաստուած աստեղէն և բրդեղէն կերպասներու ճոխ հաւաքածոյ մը կ'կազմեն։

Այս արտասովոր վաճառում պիտի սկսի Նոյմ. 8 Երկուշաբթի օր։ Գիներն ապրանքներու վրայ նշանակուած պիտի ըլլան։ 30—17

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 13,959 969
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 2,954,793

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,303,700
ՀԱՍՈՅԹ 1898 ՏԱՐԻՈՅ 1,129,500

Ընկերութիւնք իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին պայմանով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց, ... Ծեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ — Նաեւ երբ ... իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ծուցին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանցին 31,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

‹ՄԱՐԻԹԱՅՄ›

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ չոգենաւեաց և առագաստանաւեաց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթի Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ միացեալ երեք Ընկերութեանց։

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵՆԷ ՎԵՐԱԴԱՐՁ

«Զաւակս ճամբորդութենէ վերադարձին ի վեր կը հազայ, ճամբորդութեան պահուն ստացած է փուն ան... թողուած հարբուխ մը հետեւանօք.

«Ամէն առտու ժամի մը չափ կը հազայ և շատ չարչարուելով հազին քիչ մը խուխ և մաղձ կ'արտադրէ, նախաճաշէն վերջ միայն կը հանդարտի։ Գաղ աւնելուն պէս շատ կը հազայ, իսկ տաքին քիչ մը կ'աղէկնայ և հազերը կը հանդարտին, ասկից աւրիշ բան չունի։ Ինքը առողջ է և ախորժակը բաց։ Ծնողքը երբեք հազ ունեցած չեն և ոչ ալ ընտանեացը մէջ թոքախտաւոր կայ։ Բարեկամ մը, որ ձեր խայծղանին (գաթրան) շնորհիւ բժշկուած է, յանձնարարեց զայն, կ'աղաչեմ հաճեցէք շիշ մը ղրկել։

Ստոր. ՄԱՐԻ ՏԷՆՈՒԱ 125, ըէ- տը Սեվըը Բարիզ»

Դեղագործը որ 1896ին ստացած էր այս նամակը, անմիջապէս ղրկեց պահանջուած շիշը։ Քանի մը շաբաթ վերջ Տիկին Տէնուա հետեւեալը գրեց.

«1896 Նոյ. 21. Պ. Կիւեօ ձեր ղրկած խայծղանը (գաթրանը) գործածելուն պէս զաւակիս, հազերն աստիճանաբար հանդարտեցան, խուխերն անհետացան և ուժը տեղն եկաւ. իսկ երբ շարունակեց խմել ձեր պատուական դեղը, բոլորովին առողջացաւ։ Ցաւէս երախտապարտ եմ ձեզ, որ ձեր խայծղանով յաջողեցաք զաւկիս թանկագին կեանքը փրկել։ Կ'աղաչեմ հաճեցէք հրատարակել, տալ այս նամակս, որպէս զի ամէն անոնք որ զաւկիս նման կը տառապին հազէ, հարբուխէ և թոքային հիւանդութիւններէ, փութան օգտուիլ ձեր խայծղանին հրաշալի օգուտներէն

ստոր. ՄԱՐԻ ՏԷՆՈՒԱ.

Ամէն ճաշէ առաջ գաւաթ մը ջուրի կամ ըմպելիքի մէջ ամբողջ դգալ մը Կիւեօի խայծղան լեցնելով խմելը, արդարեւ բաւական է կարճ ժամանակի մէջ բուժելու, ամենէն յամառ հարբուխն ու հինցած ցնցղատապը։ Մինչդ առեն կը բուժէ նաեւ դեռ նոր սկսած թոքախտն ու անոր յառաջխաղացումը կ'արգիլէ, որովհետեւ խայծղանը թոքերու խառուշներուն մէջ մանելով փտասակար միքրօպները կսպաննէ ու թոքերուն կազմալուծումը կարգելէ, ասիկա բացայայտ ճշմարտութիւն մ'է։

Թէեւ հարբուխը անխնամ ձգուելով, ցնցղատապի (պրօնշիթ) կրնայ փոխուիլ ու ասոր հիւանդներուն կը յանձնարարուի խայծղան (գաթրան) գործածել իրենց նոր սկսած հիւանդութեան առաջքն առնելու համար։ Կիւեօի խայծղանին շնորհիւ երեսուն տարիէ ի վեր ձեռք բերուած հրաշալի բուժումները համաշխարհային հռչակ մը շահեցուցած են այդ դեղին, ասկից օգտուելով շատ մը մրցակիցներ, կը խաբեն հասարակութիւնն ու իրենց դեղերը կը ծախեն իբր ճշմարիտ Կիւեօի խայծղան։ Արդարեւ շատ մը գործարաններ ստորին խայծղան գործածելով թէ եւ երբեմն աժան կը ծախեն, սակայն անոնք հիւանդութիւնը երբեք չեն բուժեր։ Ուրեմն հազը, հարբուխը, ցնցղատապը և մանաւանդ կուրծքի և խռչափողի հիւանդութիւններն ու նոր սկսած թոքախտը բուժելու համար, դեղարաններէն միայն Կիւեօի խայծղան (Goudron Guyot) փնտռեցէք և ուշադրութիւնն ըրէք որ շիշերուն էթիքէթին վրայ (Guyot) Կիւեօ անունը խոշոր գրերով տպուած և ստորագրութիւնը կարմիր կանանչ և մանիշակագոյն և քիչ մը շեղակի կերպով գրուած ըլլայ. մինոյն էթիքէթին վրայ պէտք է փնտռել գործարանին հասցէն Maison Frére 19, Rue Jacob Paris։ Այս դեղ ամէն դեղարաններու մէջ կը ծախուի։

5

3

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայսր. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ.

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 ֆր.
1898 ի հասոյթք 34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է տա 164,172,000 »

Ընկերութեան ցենտրը ի Կ. Պոլիս [illegible] — Ղալաթիա, Թոփանէին վրայ (Հին Մաքսատան դիմաց) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար [illegible]

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԴՈՐԻԱ

ԻՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ Ի ԼԻՆՏԷՆ ՇԹՐԱՍՍԷ

Գերմանիոյ ամենէն ՄԵԾ և ամենէն ՀԶՕՐ կենաց Ապահովագրական Ընկերութիւն

Պահեստք 239,189,580 Ֆրանք
Ապահովագրեալ դրամագլուխ 870,644,476 »

ԱԺԱՆ ԵՒ ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
ՇԱՀԱԲԱԺԻՆԸ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ Է ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳՐՈՎ

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն դրամագլուխ հայթայթել շաբաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնն առանց բժշկական քննութեան։

Այս կարգի ապահովագրեալ անձերու թիւն հասած է 1 ՄԻԼԻՈՆ 277,000ի

Վէրթրէյմ Ալթի. — Միմիայն մէկ տարի շաբաթական Մէկ Ֆր. վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի, ընդունելու համար՝

1° 10,000 Ֆր. եթէ մահ պատահի։ 2° 15,000 Ֆր.ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի։ 3° 200 օր, 5 Ֆր. ամենօրեայ հատուցում մը, ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թիւնելի արկածներու հետեւանքով։

Դիրեկտոր. — ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՖԱՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Ցակորեան Խան Թիւ 71 Ղալաթիա.
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ցակորեան Խան Թիւ 12, 13 Պոլիս.

ՏՈՔԴ. ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կ'ծանուցանէ թէ, հին և նոր ջերմախտութիւնն ու անկէ ծագում առած ամէն կարգի հիւանդութիւնները կարճ ժամանակի մէջ կ'բուժէ, առանց ո'և է ցաւ զգացնելու։ Կասկածողներ՝ բժշկուելէ վերջ իսկ կրնան վճարել դարմանումի վարձքը։

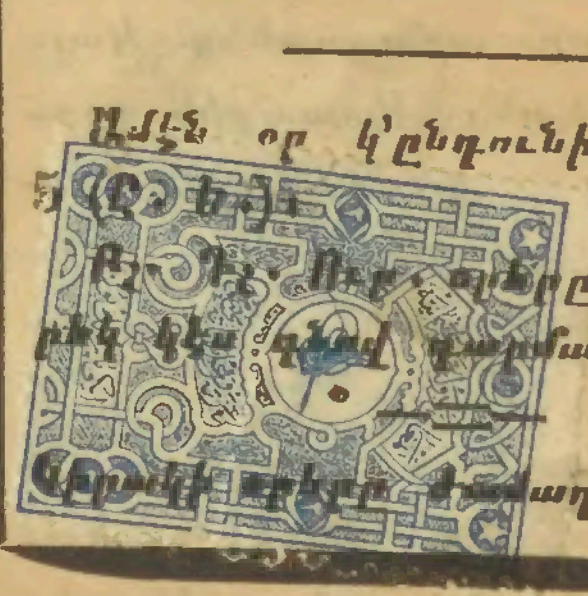
Ամէն օր առաւօտէն մինչև իրիկուն հիւանդ կ'ընդունի, Կալաթա՝ Թրամվէյի ճամբուն վրայ Գարագուչ օթէլին դիմացի Թիւ 97, լամպաճիի խանութին վերնայարկը, մասնաւոր դարմանատանը մէջ. մուտքը լամպաճիէն։

40—37

ՏՈՔԴ. Ց. ԱՐԱՊԵԱՆ

ԾԱՆՕԹ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՓԱՐԻԶԻ
Ի ՍԷՐԷ տը Բէր, Թի. 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամ 9 էն ... մինչև ցերեկ ... դարմանում. ... ձրի դարմանութեամբ։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ և Արեւելք Գիծ— բանող չոգենաւեր

Անունը	Թոնօ	Անունը	Թ.նօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ամէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քեսգրիան	10500	Բըրթիըն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արաբիան	35 9
Թէլրմաքուս	8000	Ամէնիան	2500
Ժօրճիան	8000	Անատօլիըն	2500
Գոսդոնիան	8000	Ալգերիըն	2500
Իթիլէնիան	8000	Լէմպիան	2000
Նալէբիան	3700	Մէլիթա	900
Հավանեան	3700	Օբօրդօ	800
Իմավինիան	3700	Լիմաօ	200
Ցոզեան	3600		

Ապրանքի տէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքը պատշաճ փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանքը գրել չոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆրանք 27,000,000
Պահեստի դրամ » 52,002,500
Տարեկան հասոյթ » 70,339,912

Ընկերութիւնը ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և ատոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր տոկոսներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պօնչէ-Գափու, Անեմիտաճի խան, 20, 21, 22

ԿԱԹՈՒԱԾ՝Ն ՈՒ ՅՕԴԱՑԱՒԸ (Ռօմաթիզմ)

ԿԱՐՃ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՄԷՋ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ԿԸ ԲԺՇԿԷ

ՏՕՔԹԻՕՐ ԼԱՎԻԼԻ

ԼԻՔԷՕՌ ԼԱՎԻԼ

Օշարակը

Ամենէն սաստիկ ցաւերը մէկ ժամու մէջ կը հանդարտին

Կը ծախուի Բարիզ Քլէն եւ Բօմար վաճառատունը եւ Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու դեղարաններն ու դեղի մթերանոցներր։

ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ. — Անոնք որ փոքր գումարներու փոխարէն նամակի փուլ կ'ղրկեն մեզ՝ պէտք է որ ապահովագրեն փուլ պարունակող նամակը։ Այս առթիւ նորէն կ'յիշեցնենք թէ փոքր գումարներու փոխարէն ՆԱՄԱԿԻ ՓՈՒԼ կ'ընդունինք՝ 20 հատ 40նոց փուլը 20 ղշ.ի հաշւով միայն։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

Բիւզանդիոնի Կ. Պոլսոյ համար եռամսեայ բաժանորդագինն է միայն 36 ղրշ. ամսական ճիշտ 12 ղրշ.ի հաշւով։

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐԷՆ կ'խնդրուի թղթին միայն մէ'կ երեսին վրայ գրել։ Երկու երեսի վրայ գրուածները մեծ դժուարութիւն եւ յապաղում կ'պատճառեն։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի [6]

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԱՆԴՈՒՆԴԻՆ ԽՈՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ա.

Շրթներուն վրայ չնորհալից ժպիտ մը կ'փողփողէր, երբ դէպի մեր կողմն յառաջանալ սկսաւ։ Նախ աչքերն իմ վրաս յառեց, բայց բնաւ այլայլութիւն մը չիրեց դէմքը։ Գլխովը մտերմական բարեւ մը տուաւ ինծ, նման իշխանուհիի մը որ բազմութեան մէջէն կ'անցնի պատկառոտ ծանրութեամբ մը։

Բէքդոր դիմաւորեց զայն իսկոյն, ու գլխ ու իր ազգականը ներկայացուց։ Երբ անունս իմացաւ, առանց չփոթելու գլուխը խոնարհեցուց, ու հպարտ չարժումով մը.

«—Երջանիկ կ'համարիմ ինքզինքս որ, ըսաւ, Ամերիկայի մէջ Փրանսացի ազնուականի մը ծանօթանալու բախտը կ'ունենամ։ Պարոնն անգլիերէն կ'խօսի՞

«—Այո՛, տիկին, պատասխանեց փութկոտութեամբ, և բացատրութեանս կերպերն ո՛րչափ ալ գէշ ըլլան, կրնամ վստահեցնել ձեզ թէ գաղափարներս պիտի կրնաք ֆռուչեկել առանց մեծ դժուարութեան։»

«Փուչակել» բառին վայ գիտմամբ կեցայ քիչ մը։ Ճէնի խօսքերուս թաքուն իմաստը չհասկնալ ձեւացուց, ու մտերմաբար ձեռքն ինծ երկնցնելով.

«—Ուրեմն կրկնակի ուրախ եմ ձեզ ծանօթանալուս, ըսաւ ժպտագին։»

Պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ այդ վայրկեանին Ճէնի Հօուսքինսի և Լէա Բէռէլլիի միջեւ նոյն որոշ նմանութիւնը չկար։ Ի զուր կ'փնտռէի բոլոր այն մանրամասնութիւնները, որոնք Լէա Բէռէլլին յիշեցուցած էին ինծ քիչ մ'առաջ։

Ճէնիի կեցուածքը մանաւանդ, որ թատերաբեմին վրայ ա՛յնքան յուզած էր զիս, կարծես հրաշքով մը փոխուած էր։ Իր խնդումերես զուարթութեան և մանկական միամիտ ձեւերուն յաջորդած էր հիմակ ցուրտ ու հպարտ լրջութիւն մը։ Գիտէի թէ դերասանի խաղեր են ասոնք, որոնք թատերաբեմէն դուրս կ'կորսնցունեն իրենց արժէքը, բայց նորէն տեսակ մը ապշութիւն կար վրաս։

«—Կ'ցաւիմ որ, չարունակեց նոյն լուրջ կերպարանքով, չպիտի կրնամ երկար ատեն վայելել ձեր ներկայութիւնը, վասնզի պարտաւոր եմ վերջին արարուածին համար ալ բեմ ելնել։ Ի՞նչպէս գտաք Ռովէլլին։ Աղէկ երգեց, այնպէս չէ՞։ Շիտակն ըսելով, շատ մեծ վարպետ մ'է և խոստմնալից ապագայ մը ունի։

«—Ձեր յաջողութի՞ւնն ինչու կ'անտեսէք, ըսի ժպտելով, դուք անկէ աւելի գնահատուեցաք։

«—Շնորհակալ եմ ձեր ազնիւ սրտէն, պատասխանեց գլխու չնորհալից խոնարհութեամբ մը։ Ջափէն աւելի կ'փաղաքշէք զիս։ Բայց գիտնալու էք թէ կատարած դերս չա՛տ չպատշաճիր ինծ։ Եթէ պատիւ ընէք զիս մտիկ ընելու Դօվէնդօրի դերին մէջ, կրնամ ըսել վստահաբար թէ աւելի հաճելի պիտի երեւիմ ձեզի։

«—Ձեզ կարծեր, ըսի յանդգնաբար, որովհետեւ չա՛տ պիտի տրտմիմ բեմին վրայ ձեր մեռնիլը տեսնելով։»

Ճէնի գլուխը վեր վերցուց, աչքերուս մէջ նայեցաւ չեչտակի և զարմանք կեղծելով.

«—Ինչո՞ւ, ըսաւ։

«—Որովհետեւ, պատասխանեցի, այդ մահը մեքիս մէջ չատ կսկծեցուցիչ յիշատակներ պիտի արթնցունէր։»

Ճէնի սկսաւ խնդալ, ու քիչ մը հեգնելով.

«—Սա՛ Ֆրանսացի ժողովուրդն ալ, ըսաւ, ո՛րչափ զգայուն կ'ըլլայ։ Վերստի այդ հրաշալի երաժշտութիւնն ի՞նչ առնչութիւն ունի ձեր յիշատակներուն հետ...։

«—Կ'բացատրեմ ձեզի, եթէ մտիկ ընել ուզէք։

«—Բայց դժբախտաբար ժամանակ չունիմ։

«—Հոգ չէ, Ճէնի, ըսաւ Բէքդոր խօսքի խառնուելով, այս իրիկուն ներկայացումէն ետքը մեզի կուգաք։ Հոն թէ աւելի կ'ունենանք երկարօրէն տեսնուելու և թէ՛ սեղանակից ըլլալու հաճոյքը կ'պարգեւէք մեզի։

«—Շատ ուրախ պիտի ըլլայի ձեր հրաւէրն ընդունելով։ Բայց գիտէք թէ ներկայացումէն ետքը չափազանց յոգնած կ'ըլլամ։ Զանիս հոգ տանելու ստիպուած եմ, սիրելիս։

«—Այն ատեն, յարեցի, կ'հաճի՞ք վաղն ունկնդրութեան ընդունիլ զիս։

«—Սիրո՛վ, պատասխանեց։ Սենեակիս դռները բաց են միշտ բարեկամաց առջև։ Օտարականներու Պանդոկը կ'բնակիմ, Բաղաքապետարանին դիմաց։ Եթէ կէս օրէն առաջ գաք, թէյը միասին կ'խմենք ու կ'խօսակցինք։»

Խոնարհեցայ առանց պատասխանելու։ Ճէնի ձեռքն ինծ և ընկերներուս երկնցուց, մինչև օթեակներու նըրբանցքն առաջնորդեց մեզ ու յետոյ իր մասնաւոր սենեակը մտնելով, խըռնամով դուռը գոցեց։

Երբ այս սատանորդի կնկան ձեռքէն ազատեցայ, սկսայ ինքնիրենս խորհիլ և անգամ մ'ալ վերլուծել այն տարօրինակ իրողութեանց չարքը, որուն մէջէն անկարելի կ'թուէր ինծ ելնել։ Եթէ իր սենեակին մէջէն անունս լսած չ'ըլլայի, եթէ հոն պահուըտած անծանօթ մարդու մը կողմէ խորհրդաւոր բառեր արտասանուած չ'ըլլային, թերեւս հրաժարէի Լէա Բէռէլլիի և Ճէնի Հօուսքինսի մինչև տեսնուած նմանութեան պատճառները պրպտելէ։ Բայց իմ անունիս անակնկալ յիշատակութիւնն և այդ բառերուն տարօրինակ նշանակութիւնն աւելի եւ սրած էին կասկածներս և սկսած էի ինքնիրեն հարցնել թէ ո՛վ էր այդ խորհրդաւոր մարդը, որ զիս կ'ճանչնար և որ ինծմէ զգուշանալ կ'պատուիրէր Հօուսքինսի։

Այդ միակ մարդուն միջամտութիւնը նոր հաստատութիւն մը կուտար հիմակ այդ երկու կիներու նոյնութեան գաղափարին, քանի որ «Զգուշացի՛ր...» բառով իբր խոշոր վտանգ մը ցոյց տալ կ'ուզէր զիս։

Սրտատանջութիւնս կ'աւելնար հետզհետէ և հետաքրքրութենէս կեռայի կեցած տեղս։

Իրաւ է որ երգչուհիէն վախ չունէի։ Բայց կ'ուզէի գիտնալ թէ ո՛վ էր իր Ֆրանսացի ընկերը, որ զիս ճանչցած էր աշխարհի մէկ ծայրը։

Երբ սրահն հասանք վերստին, Բէքդոր հասկնալ ուզեց թէ կ'ուզէի՞ մնալ թատրոնին մէջ։ Պատասխանեցի թէ սուր ցաւ մը մնած էր յանկարծ գլխուս մէջ, — մեց ամիսէ ի վեր ներկայացման մը գտնուած չ'ըլլալուս համար թերեւս, — և թէ չատ գոհ պիտի ըլլայի եթէ քիչ մը օդ առնելու երթայինք։

Համակերպեցաւ ու գլանիկներնիս վառելով, թատրոնէն դուրս ելանք։

Բաւական յառաջացած էինք փողոցին մէջ, երբ դիպուածը մեզ բերաւ այնպիսի հրապարակ մը, ուր հաստատուած էր Բաղաքապետարանը։

«—Ո՞ւր է Օտարականներու Պանդոկը, հարցուցի։

«—Դիմացնիդ է, ըսաւ Բէքդոր, սա՛ մեծ շէնքը, որ լոյսերու մէջ կ'չողայ։ Կուզէ՞ք ներս մտնել։ Գեղեցիկ ճաշարան մը ունի, ուր կրնանք քիչ մը բան ուտել։»

Բէքդոր, իր զբօսաշրջիկի մոլութեամբ, կուզէր դանէ դուռ պտտցնել զիս, հաճոյք մը աւելի առթելու համար։ Իսկ ես կ'փափաքէի պանդոկին դրան առջև սպասել, Ճէնին և իր ընկերն յանկարծակիի բերելու համար։ Հոգիս այնպէս կ'վկայէր թէ այդ անծանօթը Ճէնիի հետ պիտի ըլլար թատրոնէ վերադարձին, և թէ մէկ երկվայրկեանը պիտի բաւէր՝ խնդրոյն կծիկը քակելու համար։

Ուստի, երկու ընկերներուս հետ մէկտեղ պանդոկէն ներս մտայ, և սեղանի մը առջև նստելով սկսանք գլուխնիս տաքցնել։ Խմածներուս չորցին կարծես աւելի կ'գրգռէր ուղեղս, ու ջղային տարօրինակ վիճակ մը կ'ըստանայի հետզհետէ։

Քանի մը վայրկեաններ անցան այսպէս։ Ցետոյ սպասաւորը կանչելով.

«—Թատրոնը ժամ քանիի՞ն կ'վերջանայ, հարցուցի։

«—Կէս գիշերին, պատասխանեց ծառան անփութութեամբ։»

Բէքդոր սկսաւ խնդալ։ Միտքս հասկցած էր։

«—Դրա՛ւ կ'դնեմ որ, ըսաւ, այս գիշեր Ճէնին լրտեսելու միտք ունիք։

«—Ու գրաւնիդ պիտի չահիք, ըսի, որովհետեւ թատերաբեմին վրայ տեսնելէ ետքը, թատերաբեմէն դուրս ալ կուզիմ տեսնել զինք, անգամ մ'ալ հաստատելու համար թէ կիներն իրենց հրապոյրը կ'կորսնցունեն, երբ մերկանան իրենց պերճ հագուստներէն։»

(Շար.) Թարգմ. ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՇԵԱՆ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՑ
Կ. Պոլիս, Նօ 23, Պօղը Ալի Ճատտէսի